

Gniezno
Ostrów Lednicki
**Chrzcielnica
Polski**

Pomysł i opracowanie dydaktyczne: dr Mariusz Menz
Opracowanie graficzne: Jarosław Gryguć

Gniezno i Poznań w 1966 roku, czyli kontrowersje wokół obchodów Millenium

Na rok 1966 przypadała tysięczna rocznica przyjęcia chrztu przez Mieszka I, którą prymas Wyszyński postanowił poprzedzić ideą tzw. Wielkiej Nowenny. Jej program zakładał duchowe przygotowanie katolików do obchodów *Sacrum Poloniae Millenium* i miał być realizowany w każdej parafii w latach 1958-1965. Aby przeciwstawić się tej koncepcji władze komunistyczne z Władysławem Gomułką na czele postanowiły wdrożyć własny – laicki Program Obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego.

Wystosowanie pod koniec Soboru Watykańskiego II *Orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich*, w którym padły znamienne słowa „udzielamy wybaczenia i prosimy o nie”, stało się pretekstem do gwałtownego ataku władz komunistycznych na Kościół i prymasa Wyszyńskiego. Lekcja na przykładzie Gniezna i Poznania pokazuje okoliczności obchodów milenijnych w 1966 roku i umożliwia zrozumienie ich politycznego kontekstu.

/ Cele lekcji:

Po zajęciach uczniowie powinni umieć:

- > wskazać polityczny kontekst milenijnych obchodów 1000-lecia przyjęcia chrztu przez Mieszka
- > porównać i ocenić przebieg uroczystości zorganizowanych w Gnieźnie i w Poznaniu przez władze kościelne oraz państwowe w kwietniu 1966 roku;
- > przedstawić i ocenić argumenty Episkopatu Polski oraz argumenty władz państwowych w związku z przesłaniem *Orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich*;
- > ocenić postawę prymasa Wyszyńskiego wobec działań władz komunistycznych, przeciwstawiających obchody Millenium Chrztu Polski rocznicy Tysiąclecia Państwa Polskiego.

Metody pracy:

- > analiza materiałów źródłowych zgodnie z instrukcjami zawartymi w karatach pracy;
- > dyskusja;
- > prezentacje.

Środki dydaktyczne:

1. Filmy:

a) Polska Kronika Filmowa (dostęp w Internecie):

- > Tysiąclecie-Gniezno: <http://www.kronikarp.pl/szukaj,30824,tag-689420,strona-6>
- > Tysiąclecie-Poznań: <http://www.kronikarp.pl/szukaj,58955,tag-689420,strona-6>

b) Youtube:

- > Przemówienie Gomułki w Poznaniu: <https://www.youtube.com/watch?v=3Hutp3mwJVY>

2. Materiały źródłowe:

- > źródło nr 1: *Orędzie biskupów polskich do biskupów niemieckich z 1966 r.*;
- > źródło nr 2, 4: *Sacrum Poloniae Millenium w Archidiecezji Gnieźnieńskiej*;
- > źródło nr 3, 6 i 9: Stefan kardynał Wyszyński, *Zapiski milenijne*; Warszawa 1996;
- > źródło nr 5 i 10: *Fotografie*, Narodowe Archiwum Cyfrowe;
- > źródło nr 7: B. Kaliski, *Archidiecezja gnieźnieńska w czasach komunizmu 1945-1980*, Warszawa 2012;
- > źródło nr 8: *Przemówienie marszałka Mariana Spychalskiego w Gnieźnie*;
- > źródło nr 11: *Przemówienie Władysława Gomułki w Poznaniu*.

3. Komputer z projektorem.

4. Karty pracy.

5. Materiały pomocnicze.

5. Pięć dużych arkuszy papieru, mazaki, masa do mocowania arkuszy papieru.

Czas lekcji: ok. 2 godz.

/ Przebieg lekcji:

1. Rozdaj uczniom kartę pracy nr 1 i poinformuj, że celem lekcji będzie prześledzenie gnieźnieńskich oraz poznańskich obchodów Millenium Chrztu Polski oraz Tysiąclecia Państwa Polskiego w kwietniu 1966 roku. Poproś, aby uczniowie zapoznali się z instrukcją zawartą w karcie pracy nr 1 a następnie wyświetl trzy krótkie filmy: *Tysiąclecie-Gniezno*, *Tysiąclecie-Poznań*, *Przemówienie Władysława Gomułki w Poznaniu*.
2. Po zakończonej projekcji przeprowadź z uczniami krótką rozmowę, w której podziel się oni swoimi spostrzeżeniami, zgodnie z instrukcją zawartą w karcie pracy nr 1. W żaden sposób nie komentuj tych spostrzeżeń.
3. Następnie poinformuj klasę, że kolejnym etapem lekcji będzie skonfrontowanie obrazu Polskiej Kroniki Filmowej z innymi przekazami źródłowymi. W tym celu podziel klasę na cztery grupy, rozdając każdej z nich odpowiednie karty pracy: grupa pierwsza otrzymuje kartę pracy nr 2 itd. Na wykonanie zadań przeznacz ok. 30 minut.
4. W trakcie, gdy poszczególne grupy będą wykonywały swoje zadania, przygotuj na arkuszu papieru schemat do podsumowania lekcji, w którym zestawisz wnioski wynikające z porównania filmowego obrazu obchodów milenijnych z obrazem wynikającym z analizy innych źródeł historycznych. Możesz w tym celu wykorzystać materiał pomocniczy.
5. Poproś poszczególne grupy o zaprezentowanie wyników swoich prac, a po ich zakończeniu przejdź do podsumowania lekcji zgodnie z punktem 4.
6. Na koniec – jako zadanie domowe dla chętnych – poproś uczniów, aby przeprowadzili wywiady z osobami, które były uczestnikami obchodów milenijnych w 1966 roku. W tym celu przygotuj katalog pytań, wykorzystując wiedzę uzyskaną podczas tej lekcji.

